

BENİM TANIDIĞIM ÖZBEKİSTAN

Dr. Kemal Yavuz ATAMAN

2026

BENİM TANIDIĞIM ÖZBEKİSTAN

Dr. Kemal Yavuz ATAMAN

Çeviri:
Saidbek Boltabayev
Zaynab Sa’dulloh

ISBN: 978-925-5604-52-1

© 1. Basım, Temmuz 2026

© Copyright 2026, ATLAS AKADEMİ

Bu baskının bütün hakları Atlas Akademi’ye aittir. Yayın evinin yazılı izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO: 15833

Kapak & Dizgi
Atlas Akademi

Baskı ve Cilt
Vadi Grafik
47479
Ankara

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Benim Tanıdığım Özbekistan
Yazar: Ataman, Kemal Yavuz

Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad.
No: 22 Selçuklu / KONYA
Tel: 0332 241 30 59

*Bu kitap Cumhuriyet Maneviyat ve
Aydınlanma Merkezi ile “Ma’rifat Targ’ibotchilari
Jamiyati”nin talebi üzerine yazılmıştır.
Koordinatörler O. Hasanov, O. Davlatov,
B. Husanov ve A. Mardonov’a teşekkür ederim.*

“Benim Tanıdığım Özbekistan” Kitabının Kapağı ve İzahat

Kitapta VII. asırdan zamanımıza kadar olan sürece sık sık temas edilmektedir. Müstakillikle beraber Özbekistan Devlet Başkanının vazifeyi üstlendiği döneme, tarihle ve medeniyetimizle zamanı bütünleştirmesine dikkat çekilmektedir.

Kapak tasarımında kullanılan işaretler ve sembollerin (remzler) kullanılmasında kitabın mahiyeti, maksat ve muhtevası dikkate alınmıştır:

- *Kapakta ilk göze çarpan kadim mimari eser, kubbe, minare ve tuğla arasında bir ahenk vardır. Özbekistan denilince klasik ve kadim mimariyi temsil eden turkuaz (mavi) renkli kubbeler, tuğla örgülü yüksek duvarlar ve minareler gelir. Bu kullanılmıştır.*
- *Kapakta yer alan tren gelişmeyi, yol sürekliliği, kule yükselişi, yenilikçiliği (inovasyonu), Yeni Özbekistan’ı, köprü ise VII. asırdan zamanımıza uzanan bütünlüğü/ bütünleşmeyi gösteriyor.*
- *Köprü altından geçen su deryayı (Sirderya ve Amuderya), rahmeti ifade ediyor. Su rahmettir.*
- *Köprü, yol ve derya (akan su) Birinci, İkinci Rönesans ile Üçüncü Rönesans’ın irtibatını kuruyor, akışı sağlıyor. Muhterem Devlet Başkanının başarısı da buradadır. Başkan, mazi ve tarih ile zamanı ve hayatı aslına bağlı olarak entegre ediyor. İstikbali de bu anlayışa göre inşa etmeye çalışıyor. Kitapta bu konulara temas edilmektedir.*
- *Semada, gökte yer alan kuşlar çocukları ve gençleri, yeni nesli ve yeni ufukları ifade ediyor. Çiçekler ise yeni*

dönemin eserlerini, geleceğe dair ümitleri gösteriyor. Kadim tarihi eserle yanında açan taze çiçekler bir bütünlük arz ediyor.

- *Kapağın üstündeki motif, dizayn, sembol ise “medeniyet”i temsil ediyor.*

Kapak tasarımı Peyzaj Mimarı Beyza Özer tarafından yapılmıştır. Kendisine teşekkür ederiz.

Yazarın Özgeçmişi

Dr. Kemal Yavuz Ataman 1959 yılında Konya’da doğdu. 1981’de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden, 2014’te İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. Yüksek lisansını İdare Hukuku alanında Konya Selçuk Üniversitesinde tamamladı. Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisinde “Küreselleşmenin Sosyokültürel Düşünce Yapısı” üzerine doktora tezini verdi. Küreselleşme üzerine çeşitli sempozyumlara katılmakta, makaleler yazmaktadır. Çeşitli devlet kurumlarında; Konya Belediyesi, Sanayi Bakanlığı ve Konya Selçuk Üniversitesinde on yıl devlet memurluğu yaptı. Bir neşriyat şirketinde genel müdür olarak çalıştı. Özel şirketlerde idarecilik ve danışmanlık yaptı.

Globalleşme/küreselleşme üzerine çalışmaları devam etmektedir. İrfani Zeka ve İnsaf Medeniyeti isimli iki yeni konu ve kavramı geliştirdi, makale olarak yayınlandı. Küreselleşme ve Maverâünnehir’de İslam Medeniyeti alanlarında çalışmaları devam etmektedir. Türkiye’de müstakil akademisyen olarak çeşitli devlet üniversitelerinde dersler verdi. Özbekistan Ali Şir Nevayi, Mirza Uluğbey (Milli Ün.), Semerkant Devlet, Şarkşinaslık, Ebu Reyhan Biruni Ürgenç Devlet, Taşkent Gazetecilik ve Kitle İletişim, Nevayi Devlet Üniversitelerinde misafir öğretim üyesi olarak derslere katıldı. Zaman zaman Tasavvuf Edebiyatı, Nevayışinaslık üzerine dersler verdi. Maverâünnehir’de İslam Medeniyeti ve tarihi şahsiyetler; Kusem b. Abbas, Ahmed Yesevi, Necmeddin Kübra, Mevlana Celaleddin Rumi, Emir Timur, Babürşah, Ali Şir Nevayi, Hacı Ubeydullah Ahrar, Süleyman Hakim Ata, Yusuf Has Hacib, Ebu’l-Hüseyn Nuri ve Ceditçiler üzerine mütevazı tebliğleri, makaleleri ve çalışmaları vardır. Muhtelif akademik çalışmalar yanında; doktora, yüksek lisans, lisans öğrencilerine yönelik Young Academia bünyesinde Tahlil ve Yazarlık Akademisinde “Küresel Düşünme Atölyesi”ni yönetmektedir. Tasavvuf Edebiyatı ilgi alanları arasındadır. Bazı şiirleri çeşitli dergilerde yayınlanmıştır.

Çeşitli seminerlere, konferanslara konuşmacı olarak katılmakta, bazı sempozyumların organize heyetinde bulunmaktadır. 5-6 Nisan

2025 tarihinde Türkiye'nin Konya şehrinde Özbekistan Ali Şir Nevayi Kamu Fonu ile birlikte Mevlana ve Nevayi Sempozyumunun yapılmasına, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinde 1-3 Nisan 2026 tarihinde düzenlenen Özbekistan-Türkiye Alimler-Aydınlar Forumuna öncülük etmiştir.

Özbekçe kıymetli bazı eserlerin tercümesi için öncülük etmekte ve yayın danışmanlığı yapmaktadır. Özbekistan'ın saygın ilim adamlarından Prof. Dr. Rahman Farmanov'un "Emir Timur ve Napolyon Bonapart", Prof. Dr. Dilnavoz Yusufova'nın "Ali Şir Nevayi ve Edebi Sanatı", Prof.Dr. Nurbay Cabbarov'ın "Ali Şir Nevayi'nin İrfan Dünyası", "Prof.Dr. Nurbay Cabbarov'un Not Defteri 1-2", Prof. Dr. Nadirhan Hasan'ın "Özbek Üstadların Kaleminden Yesevi ve Türkistan'ın Gönül İklimi" isimli eserlerinin Türkçeye tercüme edilmesini sağlamıştır. Nevayi Akademi adı altında tercüme faaliyetleri ve Ali Şir Nevayi üzerine çeşitli çalışmaların içerisinde yer almaktadır.

17 Ekim 2025 tarihinde Özbekistan Nevayi Devlet Üniversitesi tarafından "Fahri Profesörlük" unvanı verilmiştir. 4 Haziran 2026 tarihinde Özbekistan Cumhuriyeti Maneviyat ve Marifet Merkezi Marifet Elçileri Cemiyeti tarafından Fahri Üyelik takdim edilmiştir.

İlmi, kültürel projelerde yönetici ve danışman olarak yer almaktadır. Yurtiçi ve yurtdışı şirketlere, sivil toplum kuruluşlarına hukuk, ticaret, eğitim alanlarında danışmanlık hizmeti veren İstanbul Danışmanlık Şirketinin kurucusu ve direktörüdür. Emekli ve müstakil akademisyen olarak çalışmaya devam etmekte, Nevayi Devlet Üniversitesi'nde Nevayişinaslık derslerine girmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ KISIM

ATA MEKÂNIM, HASRETİM, VUSLATIM	6
--	---

Anadolu İnsanı ve Türkistan Sevdası	9
---	---

Buhârî, Semerkandî, Belhî, Hârezmî'ler, Selçuklu ve Osmanlı Toprakları	10
---	----

Aman Ayrılık, Yaman Ayrılık	12
-----------------------------------	----

SEFERLERİM	15
-------------------------	----

1991 - İlk Seferim, Kutlu Sefer Kavuşma Sevinci ve İstiklal Müjdesi	15
--	----

Vuslat	16
--------------	----

Zulüm Payidar Olmaz	17
---------------------------	----

İnsanlar Suskun ve Mekânlar Mahsun	17
--	----

Kâmil İnsanlar	18
----------------------	----

Mihman ve Misafir	19
-------------------------	----

Emir Timur, Hakikat ve İhtişam	20
--------------------------------------	----

Ah Semerkant! Ah Buhara!	21
--------------------------------	----

Kardeşlik	22
-----------------	----

2013: İkinci Seferim Uyanışın Tezahürü	23
--	----

Değişim	23
---------------	----

Güven Arayışı	24
---------------------	----

İhtiyat ve Bekleyiş	24
---------------------------	----

Tohum ve Çınar	25
----------------------	----

2018: Üçüncü Sefer: Yeni Özbekistan'ın Doğuşu	25
---	----

Maveraünnehir ve Konferans	26
----------------------------------	----

Maveraünnehir'de İslam Medeniyetinin Tezahürü	27
---	----

Kalpplerin Kaynaşması.....	28
2022: Dördüncü Seferim Strateji ve Yeni Ufuklar	29
Yeni Özbekistan	29
Gelişme ve Genişleme, İlerleme ve Büyüme	29
Özgüven	30
Devlet Başkanı ve İrade	30
Maneviyat ve Kadriyat	31
Huzur ve Moral, Vizyon ve Motivasyon.....	32
Zihniyet İnşası.....	34
Hazine ve Kapı	35
Dönüşüm ve Üçüncü Rönesans Devri.....	36
İmar ve İnşaa	37
Açık Toplumdan Güven Toplumuna, Vefa Toplumundan Yenilikçi Topluma	37
Açık ve Şeffaf Toplum.....	38
Vefa Toplumu.....	39
Küreselleşme ve İnovasyon	39
ŞEHİRLER, İNSANLAR VE HAYAT	41
Medeniyetin İzinde Şehirler	41
Şehir Kültürü ve İnsan Karakteri	42
Yaşayan Edebiyat, Yaşayan Millet	43
Küreselleşme ve Maneviyat	44
9 Mayıs Anma ve Saygı / Hatıra ve Kıymet Verme Günü,.....	44
Maneviyat Bayramı ve Ziyaretler	44
9 Mayıs Anma ve Saygı Gününü En Güzel Anlatan Mesajlardan Biri	45
Mahalle.....	45
Devlet Başkanı Şevket Mirziyoyev: Mahallenin Önemi	46
Gençler İçin Milli Ruh ve Milli Tarih Çalışmaları “Büyükler Hakkında 100 Delil”	47

Milli Ruh ve Tarih Şuuru	48
Özbek Halkının Ahlakı, Faziletleri, Ananeleri, Bazı Özellikleri Üzerine	48
Aile, Ata-Ana Rızası	49
Vefa, İnsanlar, Saf, Sade ve Asil	49
Selam	50
Mihman	50
Sünnete İttiba ve Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Vefa	51
Fazilet	51
ÂLİMLER, SUFİLER VE ESERLER HAZİNESİ	53
Ulu Şahsiyetler, Âlimler, Arifler	53
Ali Şir Nevâî ve Özbek Halkı	53
MAVERAÜNNEHİR İSLAM MEDENİYETİ VE MAARİF HAVZASI	55
Maveraünnehir Medeniyet ve Bereket Havzası	55

İKİNCİ KISIM

YENİ ÖZBEKİSTAN	68
Maveraünnehir: Toprak Berekettir ve Su Rahmettir	68
Yeni Özbekistan'ın Parametrelerine Bakış	69
Hikmetin Uyanışı, İzzetin Dirilişi ve Çınarların Yükselişi	71
Zevalden Kemale	71
Tarihe Vakıf, Vakte Hâkim ve İstikbale Hazır	72
Yeni Bir Zihniyet İnşası: Aslına Bağlı, Zamana Uygun	73
Özbekistan: Dönem ve Dönem	73
Yeni Özbekistan	74
Adaptasyon ve Restorasyon, Organizasyon ve İnovasyon	74
İnanmak ve Güvenmek	76
Yeni Özbekistan: Rehber ve Kılavuz Tarihi Şahsiyetler	76

Kurumsallaşma, Küreselleşme, İnovasyon.....	77
Hız ve Canlılık, Muvazene ve Maneviyat	78
Durağan Toplumdan Zinde Topluma:	
Beşeri ve İdari Dinamizm.....	80
Dil, Milli Kimlik ve Milli Şuur.....	80
İnsan Kaynakları ve Genç Nüfusun Dinamizmi	81
Bürokraside ve Diplomaside Genç Nesiller	82
Dünyayı Taniyan ve Dünyanın Tanıdığı Ülke.....	82
Edebiyat ve İrfan, “Ev, Mahalle, Şehir, Vatan”	83
Toplumsal Etkinlikler, Gelenekler ve Hayat	83
Ortak Payda ve Ortak Hafıza.....	84
Ceditler: Yeni Özbekistan’a Hayat Veren Canlar	85
Yeni Özbekistan: Yeniden Cedit, Her Zaman Cedit	86
Ehl-i Beyt Sevgisi, Seyyidlere Vefa.....	86
Tasavvuf Coğrafyası	87
Şehirlerin Ruhu ve Ortak Aidiyetin İnşası	88
Şehirler Arası Hareketlilik ve Şehirlerin Karakteri.....	89
İç Turizm ve Mahrumiyetin Aşılması	90
Yeni Özbekistan’da Mekânlar Makamlar Manalar	91
Mazinin Hatırası ve Zamanın Vefası	92
Zulmün Karanlığı ve Vefanın Aydınlığı: İade-i İtibar	93
Yaşayan Değerlere Vefa: Âlimlere ve Münevverlere	
Tahsis Edilen İmkânlar	94
Devletin Remzleri (Sembolleri) ve Vefa Politikası	95
Tarih Şuuru ve Yeşil Vatan	97
Uyanık Halk.....	98
Estetik, Zevk ve Ahenk	98
Semerkant Bağları, Şehrishez Aksaray ve	
Cennet Bahçeleri.....	99
Mabetleri İhya ve İbadetlere Hassasiyet	99

Gelenekten Geleceğe Musiki ve Estetik.....	100
Hayat, Ananeler ve Sofra Kültürü	100
Selam, Taam ve Nun: Nimete Hürmetin ve İrfanın Kodları	101
Mekân, İnsan ve Mihman.....	102
Yeni Özbekistan’da yapılanları yıllara göre gösteren seçtiğimiz bazı istatistiki rakamlar:.....	103
Ülkede yıl içinde yapılan seçtiğimiz bazı etkinlikler:	104
Kültürel alanda atılan önemli adımlar:	104
BAŞKAN VE STRATEJİ	105
Başkan, Başkandan İnsana	105
Başkan, Misyon ve Vizyon	106
Başkan ve Zaman.....	107
Başkan ve Strateji	109
Başkanın Kadroları ve İnsan Kaynakları	111
Başkanın Yılları.....	113
Birikmiş Enerjiyi Harekete Geçirme	113
Bir Stratejist.....	114
Başkanın Mesajları	115
Başkanın Referansları	116
Stratejik Liderlik.....	116
Birleştirici Liderlik	117
Dönüşümcü Liderlik	118
İrfani/ Maarifi Zekâ ile Liderlik	118
Başkan ve Türkistan Cedit Hareketi: Yeniden Cedit	119
Başkanın Dili ve Üslubu	120
Başkan: Niyet, Dert, Gayret, Sa’y, Tevekkül ve Dua	121
Başkan: Fikri Takip ve Ameli Takip	122
Devlet ve İlim Adamı, Hakk’ın ve Halkın Adamı.....	122
Bilgi, Birikim, Tecrübe ve Şahsiyetin Vasıfları	122

Güler Yüzlü, Samimi ve Güven Verici	123
Tevazu.....	123
Yüksek Özgüven.....	123
İddia, İdeal ve Proje	123
Ufuk Açıcı ve Hedef Koyucu	124
Ufuk ve Hedef: Ortak Payda	124
Uluslararası İlişkilerde Yapıcı, Kuşatıcı ve Uzlaşmacı Siyaset	125
Başkanın Yolu ve Halkın Yolu.....	125
Kamu Diplomasisi	128
Halkın İçinden Gelen ve Halkın İçinde Kalan.....	128
Başkanın Vilayet Ziyaretleri ve İlk Ziyaret Makamları	130
Özbekistan Devletinin Vefası ve Devlet Başkanının Kadirşinaslığı.....	130
İlim Yolculuğu ve Hadis Sözcülüğü	131
İbret, Hikmet, Tevafuk, İlahi Lütuf ve Kaderin Cilvesi.....	132
Cumhurbaşkanı'nın Mesajlarından Seçmeler	132
ASYA'NIN MERKEZ ÜLKESİ: YENİ ÖZBEKİSTAN.....	135
Asya'nın Merkez Ülkesi	135
Medeniyetin Hafızası: Tarihin Canlanması ve Coğrafyanın Uyanması	135
Coğrafya ve Tarih: Özbekistan'ın En Büyük Sermayesi	136
Jeopolitik ve Jeokültürel Merkez: Kalbgâh (Heartland)	136
İpek Yolu: Tüccarlar, Âlimler, Hakîmler, Sufiler, Sanatkârlar	137
Kervan ve Cihan	138
Asya'da Medeniyet Mirasının Yükselmesi ve İnsaf Medeniyeti	138
Pergel Metaforu: Köklerden Cihana Uzanan Ufuk.....	139
Küresel Entegrasyon: Dil Seferberliği	140

Tarihin ve Coğrafyanın Hükümü.....	140
Üçüncü Rönesans ve Asya'nın Ufkunda Parlayan Yeni Yıldız	141
KÜRESELLEŞME/GLOBAL VE ÖZBEKİSTAN	143
Küreselleşme ve Özbekistan	143
Küreselleşmenin İlk ve En Mühim Coğrafyası	143
Medeniyetlerin Buluşma Noktası	146
İslam Medeniyet Havzası	147
Maveraünnehir'in Merkezi ve Hazinesi.....	147
Âlimler, Sufiler ve Eserler Hazinesi	148
Müslüman-Türk Devletlerinin Menbaı	149
İslam Medeniyeti Merkezi	149
Geniş Diplomasi ve Kültürel Kamu Politikası	150
Güven Veren Uluslararası İlişkiler ve İstikrar.....	151
Dünyaya Açılım: Tarihî Miras ve Birlikte Yaşama	151
Medeniyet Turizmi ve Tarihin Şahitliği.....	153
Diasporanın Gücü ve Tersine Beyin Göçü.....	154
Lisan ve Dil Öğrenimi Seferberliği.....	155
Yeni Özbekistan'ın Ülkelerle Kurduğu Münasebet ve İrtibatlarına Örnekler	156
TARİHTEN ZAMANA, VATANDAN CİHANA	162